

बजार अवलोकन ७९

मंसिर, २०७२

निम्न संस्थाहरूद्वारा संयुक्त रूपमा प्रकाशित :

विश्व खाद्य कार्यक्रम- खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली
कृषि विकास मन्त्रालय, कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा
बजार विकास निर्देशनालय
नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्र
उपभोक्ता हित संरक्षण मन्त्र

मुख्य बुँदाहरू

- २०७२ मंसिर महिनामा नेपालभरका १२ बजारहरूमा अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य वस्तुहरूको खुद्रा मूल्य बढ्ने क्रम निरन्तर रह्यो । यो मुख्य रूपमा तराइको वीरगञ्ज - रक्सौल सीमा नाकामा भएको व्यापार अवरोधले गर्दा अत्यावश्यक वस्तुको आपूर्तिमा कमी, इन्धनको सङ्कट र यातायात सेवा प्रभावको कारणले हो ।
- २०७२ मंसिर महिनामा समग्र स्फीतिदर ११.६ प्रतिशत रह्यो । खाद्य तथा पेय पदार्थको स्फीतिदर १४.८ प्रतिशतमा उच्च रहनुका साथै निम्न खाद्य वस्तुहरूको उच्च स्फीतिदर कायमै रह्यो: गेडागुडीहरू (४८.९ प्रतिशत), घिउ तथा तेल (४२.३ प्रतिशत), फलफूल (१४.३ प्रतिशत) र मासु तथा माछा (१३.९ प्रतिशत) कायम रह्यो ।

राष्ट्रिय रूपमा बजारको अवस्था

मूल्य

२०७२ मंसिर महिनामा देशभर अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य वस्तुहरूको खुद्रा मूल्यहरूले बढ्दो प्रवृत्ति (trend) देखाए । मासिक रूपमा मोटा चामल र गहुँको पिठोको मूल्य क्रमशः २.१ र ५.० प्रतिशतले बृद्धि भयो भने मास र मुसुरोको दालको मूल्यले क्रमशः २.१ र २.५ प्रतिशतले बृद्धि निरन्तर रह्यो । तोरीको तेल र कुखुराको मासुको मूल्य क्रमशः ५.५ र १.१ प्रतिशतले बृद्धि भयो । यद्यपि, भट्टमासको तेल र रातो आलुको मूल्य भने क्रमशः ५.३ र ०.६ प्रतिशतले घट्यो । अघिल्लो तीन महिनाको तुलनामा प्राय खाद्यवस्तुहरूको मूल्यले, कुखुराको मासु र रातो आलु बाहेक, बढ्दो प्रवृत्ति देखाए । गतवर्ष सोही समयको तुलनामा प्रायजसो मूल्यहरूले बढ्दो प्रवृत्ति देखाए (अपवादस्वरूप रातो आलु बाहेक) । समग्रमा, प्राय खाद्य वस्तुहरूको मूल्यले वितेको १२ महिनामा अनुमानित मौसमी उतार चढावको साथ बढ्दो प्रवृत्ति देखायो । यद्यपि, मास र मुसुरोको दालको मूल्य भने जेठ २०७२ देखि उच्च दरमा कायम रहेको छ (चित्र १ मा हेर्नुहोस) ।

चित्र २ मा प्रस्तुत गरे अनुसार, क्षेत्रीय बजारहरूका मूल्यहरूले राष्ट्रिय औसतको भन्दा केही भिन्न प्रवृत्ति देखाए । प्राय सबै खाद्य वस्तुहरूको मूल्यले हिमाल तथा पहाड र काठमाण्डौ र पोखराका मुख्य उपभोक्ता बजारहरूमा बढ्दो प्रवृत्ति देखाए भने तराइका बजारहरूमा मोटा चामल र मुसुरोको दालको मूल्यले न्यून दरले घट्दो प्रवृत्ति देखाए । गतवर्ष सोही समयको तुलनामा प्रायजसो मूल्यहरूले बढ्दो प्रवृत्ति देखाए ।

गत एक महिनामा उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्रद्वारा नियमित रूपमा अनुगमन गरिएका बिर्तामोड, काठमाडौं, वुटवल, सुर्खेत र धनगढीका पाँच ठूला बजारहरूमा थोक मूल्यहरूले मिश्रित प्रवृत्ति देखाए । कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजारमा गत एक महिनामा अनुगमन गरिएका प्राय तरकारीको थोक मूल्यहरूले उच्च मौसमि उतार चढाव देखाए (तालिका १ मा हेर्नुहोस) : आपूर्तिमा कमी आउनाले मासिक रूपमा परवल, काउली, भाण्टा, भिण्डी र काँक्रोको मूल्यमा ११ प्रतिशत भन्दा बढीका दरले बृद्धि भयो भने सुकेको प्याज, गोलभेडा, गाँजर, पालुङ्गेको साग र इस्कुसको मूल्य बाली भित्र्याउने समय भएको ले १३ प्रतिशत भन्दा बढीका दरले घट्यो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकका अनुसार समग्र उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (CPI) २०७२ मंसिर महिनामा ११०.९ (२०७१/७२ आधार वर्ष) भयो, जुन मासिक रूपमा ०.०३ प्रतिशतले बृद्धि हो । CPI वार्षिक स्फीतिदर ११.६ प्रतिशतले बृद्धि भयो । खाद्य तथा पेय पदार्थको CPI ११३.७ मा कायम रह्यो, जुन मासिक रूपमा ०.२ प्रतिशतले बृद्धि हो भने वार्षिक रूपमा भने १४.८ प्रतिशतले बृद्धि हो; अन्य विभिन्न खाद्य वस्तुहरूको CPI ले वार्षिक रूपमा उच्च बृद्धि देखाए; गेडागुडीहरू (४८.९ प्रतिशत), घिउ तथा तेल (४२.३ प्रतिशत), फलफूल (१४.३ प्रतिशत) र मासु तथा माछा (१३.९ प्रतिशत) । गैर खाद्य वस्तुहरू र सेवाहरू सम्बन्धि CPI १०८.७ भयो, जुन मासिक रूपमा ०.१ प्रतिशतले न्यून हो भने वार्षिक रूपमा ९.१ प्रतिशतले बृद्धि हो ।

आपूर्ति

लामो बन्द तथा हड्ताल र तराइको मुख्यरूपमा वीरगञ्ज - रक्सौल सीमा नाकामा भएको व्यापार अवरोधका कारणले गर्दा इन्धन आपूर्तिमा आएको सङ्कटले वस्तुहरूको आपूर्तिमा गभिर बाधा उत्पन्न भएको छ । जसको परिणाम स्वरूप, देशको विभिन्न भागहरू, मुख्यरूपमा हिमाल तथा पहाडमा, दैनिक अत्यावश्यक उपभोग्य वस्तुहरूको अभाव सिर्जना भएको छ । कालो बजारी गतिविधिहरू निकै बृद्धि भएको छ ।

पूर्वानुमान

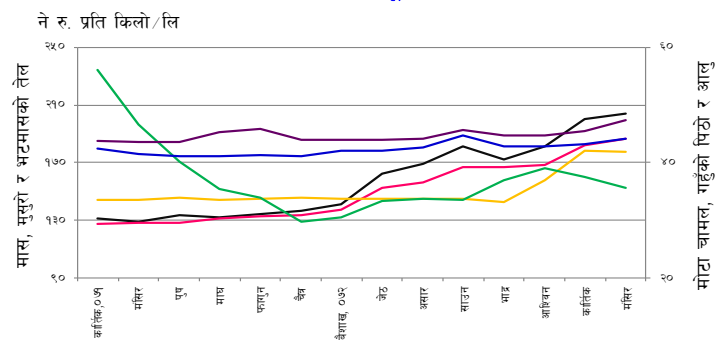
आउंदो महिनामा इन्धन सङ्कटको कारण यातायात सेवा अवरुद्ध र वस्तुहरूको ढुवानीमा बाधा उत्पन्न भै आपूर्तिमा कमी आएको कारण मुख्यरूपमा खानेतेल र दालहरूको मूल्य उच्च रहने अनुमान गरिएको छ ।

हिउदे बालीहरू जस्तै गहुँ र जौ को बृद्धि हुने समयमा पानी नपरेकोले हुनाले उत्पादन केहि घटन सक्ने पूर्वानुमान गरिएको छ ।

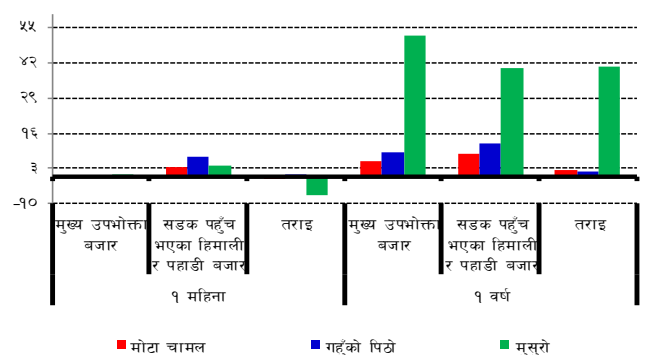
तालिका १: मासिक रूपमा मुख्य वस्तुहरूको मूल्यमा भएको अत्याधिक परिवर्तन

वस्तुहरू	मूल्य ने रु/केजि, लि	१ महिनाको परिवर्तन (%)	अवलोकन
परवल, काउली, भाण्टा, भिण्डी र काँक्रो	विभिन्न	> ११	कृषि उत्पादन रित्त हुने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा कमी आएको छ ।
सुकेको प्याज, गोलभेडा, गाँजर, पालुङ्गेको साग र इस्कुसको	विभिन्न	< -१३	बाली भित्र्याउने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा बृद्धि ।

चित्र १: १२ महिनाको औसत मूल्य *

चित्र २: मूल्य परिवर्तन प्रतिशतमा ** (१ महिना र १ वर्ष)

* मूल्यहरू २०७२ मंसिर महिनाको बजार मूल्यसँग सम्बन्धित छन् ।

** मूल्यहरू यस प्रतिवेदनको पछाडी पृष्ठी दिइएको बजारहरूबाट लिइएको हो । तर सडक नपुगेका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू यसमा समावेश छैनन् ।

*** मूल्य परिवर्तन यस प्रतिवेदनमा आएका सम्पूर्ण बजारहरूसँग सम्बन्धित छन् ।

